

Szekér Gyula Moszkvában

● Budapest (MTI)

Szekér Gyulának, a Minisztertanács elnökhelyettesének vezetésével tegnap, hétfőn magyar küldöttség utazott Moszkvába a KGST-tagországok atomenergetikai gépgyártási együttműködését koordináló kormányközi bizottság első ülésére.

RÁDIÓTELEX

PIOTR JAROSZEWICZ KÜSZÖNTÉSE

Lázár György, a Minisztertanács elnöke levélben fejezte ki jókívánságait Piotr Jaroszewicz lengyel kormányfőnek 70. születésnapja alkalmából.

FRANCIA DELEGÁCIÓ BUDAPESTEN

Emanuel Jacquennek, a Francia-Magyar Baráti Társaság országos titkárnak vezetésével hétfőn delegáció érkezett hazánkba. A küldöttség a Kulturális Kapcsolatok Intézete meghívásának tesz eleget.

AUSZTRÁL PÁRTKÜLDÖTTÉSG LÁTOGATÁSA

A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának meghívására október 1-2. között látogatást tett hazánkban az Ausztrál Szocialista Párt küldöttsége Allan Miller főtitkár-helyettes vezetésével. Az ausztrál vendégeket fogadta Győri Imre, az MSZMP KB titkára. Megbeszélést folytatott a delegációval Berecz János, a Központi Bizottság külügyi osztályának vezetője, valamint a KB több más vezető munkatársa. Az ausztrál pártküldöttség hétfőn elutazott hazánkba.

JAPÁN VÁLASZTÁSOK

A vasárnap megtartott japán általános választások hivatalos végeredménye (fontosabb pártok): Liberális Demokrata Párt 248 mandátumot, Japán Szocialista Párt 107, Komeito 57, Japán Kommunista Párt (két haladélagos képviselővel) 41, Demokratikus Szocialista Párt 35 mandátumot szerzett.

KÖZÖS KÖZLEMÉNY

Lisszabonban és Rómában közös közleményt hoztak nyilvánosságra Enrico Berlinguernek, az OKP főtitkárnak, portugáliai látogatásáról. Berlinguer és Alvaro Cunhal szívvel, észle és baráti légkörben megtartott tanácskozásán tájékoztatta egymást országainak helyzetéről és pártjaik harcáról a jelenlegi európai és nemzetközi helyzetben.

KAMBODZSAI JEGYZÉK KÍNÁHOZ

A Kambodzsai Népköztársaság által az elmúlt napokban egymást követően közzétett állásfoglalásokról, közöltük a Kínai Népköztársasághoz intézett kambodzsai jegyzékről nyilatkozott hétfői hanoi sajtóértekezletén Chea Soth, Kambodzsai hanoi nagykövete. A nagykövet elmondotta, hogy országa külügyminisztériuma most először jegyzékben fordult Kínához, s a jegyzék felkéri Kínát, hogy „szüntesse be a Pol Pot-klíniknek nyújtott támogatást, ne akadályozza a megdöntött rendszer népi büneinek leleplezését”. A kambodzsai diplomata hozzáfűzte: „a kambodzsai és a kínai nép közötti baráti kapcsolatok a térség békéjéért szolgálnak”.

CSEHSZLOVÁK KÖZLEMÉNY

A Csehszlovák Szocialista Köztársaság belügyminisztériuma hétfőn közleményben jelentette be, hogy a törvény rendelkezések alapján megfosztotta csehszlovák állampolgárságtól a jelenleg Bécsben tartózkodó Pavel Kohout frót, mert tevékenységével súlyos kárt okozott Csehszlovákia külföldi érdekeinek.

L. Brezsnyev hazautazott Berlinből

● Berlin (MTI)

Tegnap, hétfőn befejezte a Német Demokratikus Köztársaságban tett ötnapos hivatalos baráti látogatását a Szovjetunió párt- és kormányküldöttsége, amely Leonyid Brezsnyevnek, az SZKP KB főtitkárnak, a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa Elnöksége elnökének vezetésével — a Német Szocialista Egységpárt Központi Bizottsága, az NDK Államtanácsa és kormánya meghívására — részt vett az NDK megalakulásának 30. évfordulója alkalmából rendezett berlini ünnepségsorozaton. A delegáció tagjai voltak: Andrej Gromiko külügyminiszter és Konsztantyin Csernyenko, a Központi Bizottság titkára, a Politikai Bizottság tagjai, Nyikolaj Tyihonov, a Politikai Bizottság póttagja, a Minisztertanács első elnökhelyettese, Konsztantyin Ruszakov, a Központi Bizottság titkára, a Pjotr Abraszimov, a Központi Bizottság tagja, a Szovjetunió NDK-beli nagykövete.

Berlin-Schönefeldi repülőterén katonai tiszteletadásal búcsúztatták a szovjet küldöttséget. Erich Honneckerrel, az NSZEP KB főtitkárával, az NDK Államtanácsának elnökével az élen, az NDK számos párt- és állami vezetője vett szívvel, baráti búcsút Leonyid Brezsnyevtől és a többi szovjet vendégtől. A szovjet küldöttség tegnap visszaérkezett Moszkvába. A szovjet küldöttségen kívül hétfőn számos más külföldi delegáció is elutazott Berlinből.

Berlini üzenet

Kommentár

Világszerte nagy figyelem kísérté Leonyid Brezsnyev berlini beszédét. Az SZKP főtitkárnak szavai abban a városban hangzottak el, amelyben — elsősorban a szovjet hadsereg és a szovjet nép hősiessége és hatalmas áldozata nyomán — véget ért a második világháború. Ez a város ma az első német munkás-paraszt állam fővárosa — olyan államé, amely mélyrehatóan elkötelezte magát a társadalmi haladás és a béke ügye mellett.

A helyszín tehát egyszerre emlékeztetett a múltra és a jelenre, hiszen a szocialista német állam a kerek három évtized alatt megtett utat ünnepelte. A beszéd azonban nemcsak az ünnep, hanem a hétköznapok szempontjából is különösen fontos időpontban hangzott el. Olyan időpontban, amikor mind a lehetőségek, mind a veszélyek megnövekedtek. Az enyhülési folyamat sorsáról van szó. Néhány hónapja az osztrák fővárosban a két legerősebb hatalom államfői aláírta a SALT-II-egyezményt. Ez a szerződés a nemzetközi továbblépés kulcsa. A megállapodás amerikai ratifikálása azonban nemcsak késik, hanem egyenesen kérdésessé vált.

A hidegháború őrzi nem tudtuk megakadályozni az aláírást, de megpróbálják elgáncsolni a ratifikálást, a törvényre emelést. Ezt látványos, koncentrált és veszélyes támadással tették, amelynek során nem változtak az eszközökben. Az ok közismerten és az amerikai kommentátorok által bevallottan — belpolitikai-

választási természetű. Nem kevesebbről van szó, mint hogy az amerikai törvényhozás és kormányzat bizonyos erői vélt vagy valóságos hatalmi érdekekre kacsintva nemcsak a szerződés, hanem a világ sorsával játszanak. Ilyen helyzetben a szokásosnál is fontosabb az erő, biztosságot sugárzó higgadt-ság, amely a mesterséges „kubai krízissel” kiélezett körülmények között a Szovjetunió valamennyi lépését meghatározza. Ez a maga-

tartás jellemzi a szovjet államfő berlini beszédét is. „Most — hangoztatta Brezsnyev — a nyugati országokon van a sor. Válaszuk megmutatja majd, készek-e számolni a népek akaratával és léteérdekeivel”. Létérdek, méghozzá egyetemes és kölcsönös létérdek: erről volt szó ezen az ünnepi, de a békés hétköznapokat építő jelentős beszédben.

Harmat Endre

Bosznia-hercegovinai küldöttség hazánkban

Marjai József megbeszélése Milanko Renovicával

● Budapest (MTI)

Marjai Józsefnek, a Magyar Népköztársaság Minisztertanácsa elnökhelyettesének meghívására tegnap, hétfőn hivatalos, baráti látogatásra Budapestre érkezett Jugoszláviából Milanko Renovica, a Bosznia-Hercegovina Szocialista Köztársaság végrehajtó tanácsának elnöke. A Keleti pályaudvaron Marjai József és Roska István külügyminiszter-helyettes fogadta. Ott volt Dr. V. Tomir Gasparovics, a Jugoszláv Szocialista Szövetségi Köztársaság budapesti nagykövete.

Délután a Parlament delegációs termében Marjai József és Milanko Renovica megkezdte a hivatalos tárgyalásokat. A megbeszélésen részt vett Faluvégi Lajos pénzügyminiszter és Milanko Renovica kíséretének tagjai. A tárgyalásokon áttekintik a Magyar Népköztársaság és a Bosznia-Hercegovina Szocialista Köztársaság közötti gazdasági kapcsolatok helyzetét, az együttműködés további fejlesztésének lehetőségeit.

Marjai József este a Parlamentben vacsorát adott Milanko Renovica tiszteletére.

Péter László

A szegedi vár

3. Török kézen

A töröktől újjáépített vár déli oldalánál levő városrészt, a Palánkot kettős, hatalmas földbástya és árok vette körül. A sáncok koronáján még erős, vastag padlódeszkákból, ún. palincsokból kerítés is készült. E földbástya a vár délnyugati kőbástyájától indult ki és déli irányban, a mai Kelemen és Zrínyi utcák vonalában haladva, az Aradi vértanúk terénél kelet felé fordult és a Tisza-parton ért véget. Ez volt a vár külső erődje, vagyis a palánk, mely az erőt nevet kapott városrészt övezte. (A Víziz hivatásosan, a nép-száján még sokáig Sáncpartnak, Sáncnak hívták a Kelemen és a Zrínyi utcát.) Ilyen palánk nem vette körül a vár északi és nyugati bástyáit, itt csupán a vízesárok növelte a falak erejét.

Tinódi így méltányolja a török újjáépítő munkáját:

Csuda bölcsen rakták minden állapotjában, kinek nincsen mása — mondják — ez országban.

Tinódi Szegedi veszedelem című versében írta ezt, amely a helyi történelem tragikus kalandját örökíti meg. A Szegedről Debrecenbe menekült Tóth Mihály főbíró vakmerő vállalkozása fogott, amikor kellő hadijáratossággal híján kísérelte meg Szeged fölszabadítását. 1552. február 20-án hajdú- és parasztseregével az éj leple alatt váratlanul megtámadta a török őrzete várát. A vár-árok víze be volt fagyva, a palánkon is könnyen átjutottak, a kapuőröket leemészárolták, s bejutottak a Palánkba. A közben csapott lármában eljutott a várba, s mire a hajdúk odaértek, a lidart már föl voltak, a fölriasztott őrség pedig a mellvédek mögül ágyúkból és puskákból tüzelni kezdett.

A hajdúk ezt látva, dühüket a Palánkban lakó törökök ellen fordították: leölték őket, kirabolták házaikat, asszonyaikat foglyul ejtették. Ahogy Tinódi írta: „az szép terek asszonyokkal” kedvükre mulatoztak. Hogy ebből kifogytak, s az újabb várostromuk is kudarcot vallott, rátámadtak a magyar polgárok házaira, s azzal az érveléssel, hogy ezek egy húrón pendültek a törökök, őket kezdték fosztogatni. Nekiestek a pin-céknek, s a jó szerénsség meg baranyai borokból ugyancsak beszivtak. Az „újhitteket”, a protestánsokat okolták a török győzelme miatt, papjukat elkergették a városból. A fegyverem föl-bomlott, rezegeskedtek, tobtúdtak.

A török a várból futást menesztett a budai béghez, aki galambpostával ígért fölmentő sereget szegedi társának. A „kappan basa”, ahogy Khadim Ali budai bégét közönségesen becézték, megtartotta szavát: már március 1-én 2500 lovassal, 500 jancsárral, 12 ágyúval Szegedre érkezett. A közben szintén megjött osztrák segélycsapatok megütözték a törökökkel, de a hajdúk még most is a Palánkban dorbóztak. A török túlerővel és felfegyverkezéssel, s a megvert ellenséget kegyetlenül leöltötte. Különösen a Palánkban bennszorult hajdúkat. De utána bosszút álltak a város magyar lakosain is. (Szegények: őket a hajdúk is, a törökök is megbüntették, pedig egyiknek sem ártottak, egyikhez sem húztak, csak az volt a vértük, hogy túltették az eseményeket.)

Tóth Mihály élve ült a kalandorságának e rémtettét, sőt tetézte is. Temesvárt is föl akarta szabadítani, ott is kudarcot vallott. De Ferdinánd nemességét adományozott neki érdemeiért, s mint vagyonos debreceni polgár élte le életét.

Tinódi pedig alig pár héttel a szegedi események után, „nagybőjt közepiben” Kassán már versbe is szedte a tanulságot, elrettentő példának hirdette ország-világ előtt a hajdúk gyalázatos részegsködését és istentelenségük méltó büntetését.

Több mint egy évszázad múlva Evlia Cselebi (1611–1681), a világhírű török utazó örökölte meg Szeged várát, mint ő 1664-ben látta. Mint a várak ellenőrzésével megbízott katonai főlegye-lő járt itt, leírását tehát hitelesnek kell elfogadnunk. A török hódoltság után osztrák és francia

Magyar–görög közös közlemény

● Budapest (MTI)

Lázár Györgynek, a Magyar Népköztársaság Minisztertanácsa elnökének meghívására Konsztantín Karamanlisz, a Görög Köztársaság miniszterelnöke 1979. október 5–8. között hivatalos látogatást tett Magyarországon.

A görög miniszterelnököt fogadta Kádár János, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának első titkára és Trautmann Rezső, az Elnöki Tanács helyettes elnöke.

A görög miniszterelnök köszöntő helyezett el a Magyar Hősök Emlékművénél.

Lázár György és Konsztantín Karamanlisz szívvel, lélekkel folytatott megbeszélés eredményeként a magyar–görög kapcsolatokról és fontos nemzetközi kérdésekről.

A kormányfők elégedetten állapították meg, hogy a két ország kapcsolatai kedvezően fejlődnek. Az eddig elért eredmények jó alapot képeznek a magyar–görög együttműködés további bővítéséhez, a meglévő lehetőségek jobb kihasználásához.

A két kormányfő nagy figyelmet fordított országai gazdasági kapcsolataira. Elégedetten állapították meg, hogy az árucseré-forgalom az utóbbi években jelentősen növekedett, s a fejlődés üteme örömdetesen meggyorsult. Kifejezték azt a szándékukat, hogy törekedni fognak az árucseré-forgalom további növelésére, a kölcsönös előnyökön alapuló gazdasági kapcsolatok fejlesztésére. Egyetértettek hosszú lejáratú gazdasági, ipari és műszaki kooperációs megállapodás, valamint egy állam-egészségügyi egyezmény megkötésének szükségességében.

A felek megelégedéssel nyugtázták az ipari kooperáció és a vegyes vállalatok létesítése terén, a két országban érvényben levő rendelkezésekkel összhangban tett lépéseket. Egyetértettek abban, hogy a gazdasági együttműködés tartósabb és fejlettebb formáinak kialakítása céljából továbbra is ösztö-

nözni kell a magyar és görög vállalatok közötti kapcsolatokat.

A felek örömmel állapították meg, hogy a kulturális és idegenforgalmi egyezmények keretében folyó együttműködés sikeresen szolgálja a két ország kulturális értékeinek cseréjét, és egymás jobb megismerését.

Elismeréssel szölk az egyezményes kapcsolatok alakulásáról. Üdvözlítették, hogy a látogatás alatt sor került a magyar–görög tudományos és műszaki egyezmény, valamint a polgári és büntügyi jogsegélyszerződés aláírására.

A nemzetközi helyzetről folytatott véleménycsere középpontjában az enyhülés, a leszerelés, az európai biztonság és együttműködés kérdései állottak. A két kormányfő hangsúlyozta, az enyhülési folyamat katonai térre történő kiterjesztésének alapvető fontosságát.

Kiemelték az európai biztonsági és együttműködési értekezlet történelmi jelentőségét. Megerősítették kormányaik azon szándékát, hogy teljes mértékben végrehajtsák a helsinki záróokmányt, aktív részt vállalnak abban, hogy az 1980-ra előirányzott madridi találkozó konstruktív legyen és konkrét eredményeket hozzon, vigye előre az európai béke és együttműködés ügyét.

Lázár György és Konsztantín Karamanlisz teljes mértékben elégedett volt tárgyalásaik szívvel, lélekkel és eredményeivel, valamint azzal, hogy a két fél álláspontja több fontos kérdésben azonos vagy hasonló.

Aláhúzták, hogy a magyar és a görög kormányfő találkozója a két ország gyümölcsöző együttműködésének fontos eseménye volt, amely hozzájárulást jelentett az európai biztonsághoz és együttműködés ügyéhez is.

Konsztantín Karamanlisz miniszterelnök hivatalos görögországi látogatásra hívta meg Lázár Györgyöt, a Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának elnökét. Lázár tebb formáinak kialakítása céljából továbbra is ösztö-

mérnökök készítette léptékes katonai térképek és helyszínrakoz is őt igazolják.

Evlia Cselebi megadja a vár pontos helyét, tájolását, ismerteti körbástyáit és kapuit, lelepi méreteiket, s tüzetesen leírja a vár alatti Palánkot. Tudósítása szerint a török hatalom így változtatta meg a vár és a város képét: „Szeged templomját a bálványoktól megtisztította, és szilám mecsetekké alakította. Azonban a gondos Szülejmán kán látta, hogy e vár nagyon helyén van, de nagyon kicsiny, ezért tehát az öreg Szinán építmester e várhoz egy erős téglalapítményű erődítményt készített, amely oly rendkívüli látvány, hogy a szemlélt elméjét megzavarja... Szeged várának kerülete 4000 lépés; tornyai megannyi előbástyák; a víztorny a Tisza partján van. Minden toronyban negyven-ötven kisebb-nagyobb sahi ágyú van; két kapuja van: egyik, a keleti oldalán a szőlők és kertekre néző kapu, mely mindig zárva van, és csak szükség esetén nyílik meg, a másik az északra néző Szolnoki kapu. A vár keleti falát a Tisza öntözi; kikötője is azon az oldalon van, s a Tisza és Duna hajói mind közlekednek oda. Mikor a Tisza vize nagyon kiáradott, a vár falait itt-ott megrongálta. A Tisza az egész várat megkerül, mivel a vár négy oldalát árok veszi körül. Az ellenség idejéből a mai belső vár maradt fenn. A külső vár (Palánk) nem olyan rendezett és díszes, mint a belső, csak Szülejmán kánnak ódonzerű dzsámija és ennek minaretje érdemel látnivalót. A vár falának belső oldala tömésfal, a külső városnak pedig egész kerülete tömésfal. Összesen 3000 deszkazindélyes alacsonyabb-magasabb háza van. Egy fűrdője, egy fogadója, tizenegy kisebb-nagyobb temploma van, de sok rombadőlt helye is. Kétszáz bolt, egy medressze (főiskola), két kolostor és két elemi iskola van benne. Külvárosát is a Tisza fogja körül, mivel ez is árok-kal van kerítve.”

1686. október 22-én az osztrák csapatok körülfogták a várat. A törökök kitérítették a fehér lobogót. Másnap átadták a várat, az ágyúkat, 16-szert, élelmet; fegyvereiket megtarthatták és elvonulhattak. Véget ért Szeged és a szegedi vár másfél évszázados török megszállása.

(Folytatjuk.)